

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
za pol leta 1 „ 60 „
za četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofljsk.
poslopju (Bischofshof)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Dvojna gosposka v deželi.

(Govor poslanca g. Hermana v deželni zbor v Gradcu.)

IV. Sedanja javna uprava s političnimi gosposkami vred je silno draga. Samo za deželno upravo plačujemo na leto 3.500.000 fl.; okrajni srenje zahtevajo blizu ravno toliko, tedaj skupaj 7.000.000 fl. Ali to še ni vse! Sedaj pridejo namreč še državni ministri na Dunaju in terjajo za državno upravo od naše dežele celih 18.430.300 fl. vsako leto. Od teh denarjev potrošijo za državno upravo ali državno gosposko na Štajerskem 8 mil. 832.600 fl.; celih 9.597.000 jim tedaj ostane kot čist dohodek iz dežele štajerske! Iz tega pa je razvidno, da Štajerska vso upravo, deželno in državno, sama plačuje in vrh tega še vsako leto više 9 milijonov v državno kaso na Dunaj pošilja kot čist dohodek!

Navedene številke kažejo, da je naša politična uprava — draga, vsakdanja skušnjava pa uči, da je neznano — slaba. Milijoni, koje sedaj trošite dve vladi, deželna in državna, brez koristi, bi v rokah ene in sicer deželne vlade našo deželo povzdignoli do največjega blagostanja in cvetoče gmotne ali materialne sreče — in še bi za državo dosta ostalo. Sedaj pa je vse drugače! Koliko uradov je, gosposk, kancelij, naredeb itd., ki so ali brezkoristne ali popolnem — nepotrebne! Koliko denarja je že strankarska vlada posejala svojim centralističnim prijateljem po deželah! Plačevali pa smo vsi! Mnogokrat delajo in snujejo državni ministri postave, ki daleč presegajo denarno moč posameznih dežel, srenj in pa 4krat obteženega in preobloženega kmeta, ki vzdihuje pod četvero težo 1) državnih, 2) deželnih, 3) okrajnih in 4) srenjskih naklad! Ne rečem, da nimajo ministri nikoli dobrih namenov, pa taji se vendar ne more, da imamo od njih vse sedanje velike stroške in zmešnjave pri šolah, nered pri gosposkah, okrajih in srenjah, da javna varnost peša itd. . . vse te nezgode so sad njihovih nasvetov! (Res je — dobro! na desnici). Kako drugače bi pač bilo, ako bi imela naša dežela

v teh rečeh pristo roko! Kako hitro bi se vse zamoglo popraviti in pomagati!

Država, t. j. dunajski ministri so stari deželni red podrli na nos na vrat pri nas in drugod. Nasledek temu je sedanji nered in zmešnjava. Od državnih ministrov imamo novi protinaravni volilni red za deželne zборе, povsodi velike stroške, malo haska, napačno nastavljene gosposke itd. Vse to imamo od državnih ministrov. Deželni zbor ne more ničesar sam storiti ne za šole, ne za ceste, ne za javno varnost, dokler se sedanje gosposke drugače ne uredijo. Potrebo take nove uredbe vse čuti in priznava, tudi ministri na Dunaju. Že večkrat so obljubili, da bodo upravo popravili, a do sedaj so samo obetali, ničesar pa storili: niso utegnoli; imeli so preveč dela in skrbi z novimi zakonskimi in drugimi verskimi postavami.

Čeravno pa vsi čutimo potrebo poprave in nove uredbe naših sedanjih gosposk, moramo še vendar radi biti, da tega važnega posla ni v roke vzel dunajski državni zbor. Kajti v tem, kako bi naj bile gosposke v posameznih deželah uredjene, sploh kakošna bi imela biti politična uprava, prvo prašanje ni, kako ampak kdo nam jo naj priskrbi. Ta kdo pa ni državni, ampak naš deželni zbor v zvezi z deželskim oblastnikom, t. j. s svitlim cesarjem kot štajerskim vojvodom. To mora vsak priznati, kateremu je resnično mar za samostalnost avstrijskih dežel.

Liberalci, ki so sploh centralisti, se v tega ne sprevidijo in ne umejo. Posamezne dežele so jim le provincije, s katerimi se smejo poljubne poskušnje delati in ki se zamorejo na korist centralizma — izcerpljati. Centralisti vselej prezirajo, da vsaka naših dežel v osebi cesarja še posebej časti in priznava svojega posebnega deželnega oblastnika: Česka kot kralja, Štajerska kot vojvoda. Centralisti to starodavno in pravno zvezo avstrijskih dežel popolnem prezirajo in prilastujejo dunajskemu državnemu zboru pravico posameznim deželam nastavljanje gosposke brez vedenja dežel in davke nalagati. To je centralistična sistema. Po njej gospodujeta sedaj 2 gospoda v naši deželi;

2 gospodarja pa ne storita nikder dobro! Država in jeni dunajski ministri, ti hočejo biti povsodi — vse, le država, in zopet in zmirom država! In vendar ne poznamo avstrijske države in to, kar centralisti tako nazivljate, je le zveza večih držav — foedus statuum — cesarstvo. (Klici: oho!) Ker se pa to prezira in ker se na Dunaju vedno sklicuje in opira na državo, zato imamo toliko nereda in zmešnjav po cesarstvu in po deželah. Nimate tedaj nobenega uzroka, vi centralisti, kričati nad nami, ki hočemo kot pravi federalisti, da Avstrija ostane, kar je: zveza samostalnih držav — foedus statuum — t. j. cesarstvo, v katerem se pustijo vsakej deželi jene pravice in samostalnost v lastnih, v domačih zadevah.

Še nekaj! Politična uprava se ne more predrugačiti brez spremenitve sedanje srenjske postave. Spremeniti bi jo imeli deželni zbori, kateri so jo bili sklenoli. Ali tega ti ne bodo storili takó, da bi srenje zgubile še več svoje samouprave in da bi še bolj prišle pod oblast državne vlade, t. j. okrajnih glavarstev. Da bi to deželni zbori storili in tako deželno samostalnost pri srenjah zatrli, to ni verjetno. Sedaj je mogoče, da vzeme državni zbor na Dunaju srenjsko postavo v svoje roke, kakor je to storil od l. 1861—1867 in neizmerne zmešnjave napravil po vseh deželah. Mogoče je to, vendar vsled bridkih skušenj, ki si jih je v omenjenih 6 letih dovolj nabral, tudi to ni verjetno. Iz tega pa sledi, da pri sedanji centralistični sistemi ne moremo ne naprej pa ne nazaj! Taki so nasledki, kedar se država, t. j. dunajski ministri vtikajo v domače zadeve posameznih dežel! Centralistična sistema mora najpoprej propasti, potem je še le mogoče, sedanjo politično pravo vspešno popravljati! (Konec prib.)

Cerkvene zadeve.

Sv. oče Pij IX. so 13. maja spolnili svojo 84. leto. Č. g. kanonik Kosar so jih nedavno imeli srečo dvakrat videti. Pravijo, da so Pij IX. nenavadno krepki, prijaznega, polnega, rudeče-belega lica in čudovito jasnih oces. Le kot sneg beli lasi na glavi, nekoliko sklonjena postava in palica v levici spominja človeka, da ima častitega starčka pred seboj, ki je stopil v 85. leto. To je posebna milost, katero Bog skažuje svojej toliko preganjani Cerkvi na zemlji. Kakor pšenico na gumno, tako vejajo sovražniki jene vernike. Ni dežele, ni edine države na celem dolgem in širokem svetu, ki bi katoliška bila, ali ki katoliškeje Cerkvi resnično dobro hotela; veliko več razsaja zlasti v Evropi žalostno, silovito in že popolnem nesramno preganjanje. Novi antikristi komaj čakajo na smrt Pija IX., ker mislijo potem volitev novega papeža motiti ali zabraniti. Toda Bog ohranjuje Pija IX. čudovito pri zdravju in življenju — glavarja in pastirja, da se čreda

ne more razpoditi in od sovražnikov zapleniti. Bodi mu zato vsa čast in hvala.

Katoličani na Nemškem snujejo mogočno katoliško-politično društvo, ki bo pravice sv. Cerkve po celi Nemčiji branilo in zagovarjalo. Sedež društva bo v Mainzu, kder je nekdaš sv. Bonifacij, apostol Nemcev, stoloval.

Laška vlada marljivo posnema pruske kulturoborce, ki katoliške škofe zapirajo, izganjajo in rubijo. Italijanski ministri so namreč Mantovanskemu škofu vzeli škofijsko poslopje. Iznani škof so se preselili v semenišče, kder so si priredili 2 hišici. Toda sedaj so ministri semenišče zatrli, in ko so škof bili na firmskem potovanju, vse pohištvo na ulico zavlekli in hram zaprli.

Magjarski nadškof Ostrogonski je pozval zagrebaškega nadškofa in djakovaškega škofa, jugoslavjskega rodoljuba Strosmajerja, da se z njima pogovori, kako bi se Medjimurje od hrvatske nadškofije odtrgalo in pritaknol magjarskeje v Sombotelju. Magjari zlorabijo celo sv. katoliško Cerkvo, da Slavjane tlačijo in čedalje bolj — pomagjarujejo. Ali nas Slavjane navdaja trdno upanje, da bo skoro magjarskega nasilstva konec!

Č. g. Kljun glavni urednik Slovencev v Ljubljani, ki je bil od škofa Pogačarja zaradi slovenskega domoljubja na pritiskanje nemčurjev nagloma prestavljen, ni šel na odkazano mu mestu in je ostal v Ljubljani pri svojem stricu g. kanoniku Kramerju, stolnemu župniku. Ljubljanski volileci so marljivemu gospodu poslali priznavajočo adresno.

Božji grob v celjski farni cerkvi je bil obnovljen s prav neprimernimi barvami od znanega malarja — ali bolje rečeno — od mazača H. na Bregu. Človeku se milo stori, da mora na tako lepem prostoru, pri tako svetih rečeh take spakarije ali karikature gledati!

Iz Peking-a, glavnega mesta paganskega cesarstva Kitajskega v Aziji poroča iz nekega pisma „Danica“ sledeče:

„Kolikor bolj opazujem tukajšne razmere, toliko bolj sem prepričan, da dan usmiljenja ni več daleč. Bog je v tem letu naše delo zopet obilno blagoslovil, kakor se vidi iz naslednjega posnetka. Kršenih je bilo odraslih 438; poganskih otrok v v smrtni nevarnosti 7578; katehumenov, ki so pripravljene za sv. krst skoro dokončali, 870; bolnikov (večidel poganov) v naših obeh bolnišnicah 680, bolnih, ki so pri redovnih sestrah iskali pomoči in zdravil, 41.996, — vkup tedaj 51.562 duš.

Zdaj imamo 107 šol (l. 1871 jih je bilo 88), 139 cerkva in kapel (l. 1871 samo 46). Obé semenišči se lepo razcvetate; posvetil sem 6 subdijakonov. Sestre sv. Jožefa čutijo, da je Gospod z njimi. Zguba prednice, kakor hudo jih je bilo tudi zadela, je vendar ob enem za nje tudi dobrot, zakaj ona jim je v nebesih nova besednica.